

Соціально-політичний зміст свята «8 Березня»

Міжнародний день прав жінок був започаткований у 1910 році на міжнародному конгресі жінок-соціалісток у Копенгагені, де понад 100 делегаток з 17 країн одностайно підтримали таку пропозицію Клари Цеткін. Вже у 1911 році понад 1 мільйон жінок у країнах Європи вийшли на вулиці 8 березня з вимогами рівних політичних і громадянських прав. У 1977 році ООН своєю резолюцією запропонувала країнам-учасницям щорічно навесні відзначати День прав жінок. З того часу щорічно під егідою ООН 8 березня стає нагодою привернути увагу урядів до спільних проблем жінок – від бідності до насильства, від недоступності освіти до проблем здоров'я, від економічної дискримінації до політичної участі.

У радянській Україні первісний смисл свята було спотворено, а у практиках його відзначення акценти було зміщено: 8 березня перетворили на неполітичне свято «краси, любові, весни, жіночності». Після здобуття Україною незалежності і відновлення демократії українські громадські жіночі організації виявили разючі масштаби і прояви дискримінації щодо жінок та розпочали боротьбу за досягнення реальної гендерної рівності. Міжнародний день прав жінок дає нагоду ефективно привертати увагу суспільства до цих проблем.

Протягом останніх років громадські активістки, феміністичні організації, наукові осередки досліджень жіночої історії активно працюють над відновленням первісного-політичного смислу Міжнародного дня прав жінок: щороку в цей день проводять громадські акції, марші і демонстрації, просвітницькі заходи, публічні виступи, мітинги, де звертають увагу саме на засадничу ідею цього свята – боротьбу за гендерну рівність.

8 березня – не просто Жіночий день, а День прав жінок, коли кожна жінка, незалежно від віку, сімейного статусу, національності, віросповідання, місця проживання, стану здоров'я, рівня доходів чи фаху, має нагоду вголос нагадати оточенню про те, що вона – рівноцінна, повноправна громадянка, особистість, Людина, яка має власні інтереси, потреби і права, які це суспільство зобов'язане поважати і дотримуватися.

Підсумовуючи: 8 Березня – правозахисне свято, яке веде свій початок з дорадянських часів і походить з Європи, міжнародна спільнота (репрезентована ООН) визнає і відзначає його щорічно. Чому ж Україна, яка на усіх рівнях влади декларує і обстоює європейські цінності демократії, рівноправності і людських свобод, раптом відмовляється від відзначення дня, сутність якого власне у приверненні уваги до дискримінації за ознакою статі та її подоланні? Яким чином політика декомунізації пов'язана з таким дивним рішенням?

Скасовуючи відзначення Міжнародного дня прав жінок, Україна як держава, демонструє, що не вважає дискримінацію жінок значущою проблемою, а гарантування гендерної рівності не є одним з пріоритетів державної політики чи цінністю. Варто нагадати, що саме зараз, коли цей лист обговорюється та підписується, відбувається 66 сесія Комітету ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок, на якій заслуховується періодична доповідь України щодо виконання Конвенції з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок та альтернативні доповіді українських правозахисних організацій.

Водночас, цілком незрозумілою вважаємо пропозицію УІНП перетворити віднедавна популярне свято “День матері” (друга неділя травня) на державне свято; ще більш дивною видається ідея запровадження цілком нового державного свята і вихідного у вигляді “дня сім’ї” (друга п’ятниця вересня). День матері не має жодного поважного історичного підґрунтя чи громадянського смислу (воно виникло як приватна ініціатива в США), ніколи не мало статусу міжнародного свята (його святкують лише в кількох країнах на рівні інших масових комерційних свят на кшталт Дня святого Валентина), в Україні відзначається віднедавна, вкрай спорадично в окремих регіонах з подачі окремих ініціативних груп.

День матері є святом ексклюзивним: його включення у перелік державних свят означатиме, що українська держава цінує і вшановує лише тих жінок, які реалізують свою біологічну репродуктивну функцію, не помічаючи інтересів, потреб та прагнень інших жінок, які, утім, роблять значний суспільний внесок в численні інші способи. День сім’ї, натомість, взагалі є цілком штучною пропозицією, жодним чином не обґрунтованою, окрім хіба що консервативно-ідеологічної складової (промоція так званих “сімейних цінностей”, які вкрай проблематично узгоджуються з декларованими принципами демократії, толерантності, відкритості та визнання інакшості).

Тому жіночі громадські організації вимагають включити Міжнародний день прав жінок у перелік державних свят, що відзначається 8 березня, і зберегти за ним статус вихідного дня.